

การประยุกต์ใช้มาตรฐาน RDA ในการลงรายการบรรณานุกรม
เอกสารการสอนชุดวิชา มสธ.
Application of RDA Standards for Cataloging STOU's Textbook

สายหยุด บุญรอด

สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
e-mail: Saiyood.boo@stou.ac.th

บทคัดย่อ

สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ให้ความสำคัญในการใช้มาตรฐานการลงรายการบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นมาตรฐานสากลเพื่อแลกเปลี่ยนและร่วมใช้รายการบรรณานุกรมกับองค์กรสารสนเทศอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงได้นำมาตรฐานต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานการลงรายการบรรณานุกรม อาทิ มาตรฐาน MARC21 หลักเกณฑ์การลงรายการบรรณานุกรมแบบ AACR2 ฯลฯ และกำหนดให้ใช้มาตรฐาน RDA (Resource Descriptive and Access) ในการบรรยายรายละเอียดของทรัพยากรสารสนเทศ และรองรับการลงรายการบรรณานุกรมของสื่อที่มีการผลิตและเผยแพร่ในรูปแบบดิจิทัลและสื่อออนไลน์มากขึ้น ตามการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยได้ใช้กับการลงรายการบรรณานุกรมของทรัพยากรที่เป็นภาษาต่างประเทศที่ได้จัดหาเข้ามาเพื่อให้บริการตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา และในปี 2561 เห็นควรให้มีการประยุกต์ใช้มาตรฐาน RDA กับสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาไทยเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยในระยะแรกกำหนดให้ลงรายการบรรณานุกรมกับเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ซึ่งเป็นสื่อหลักที่ใช้ในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย มีการจัดทำข้อกำหนดต่าง ๆ ในการลงรายการบรรณานุกรม จัดทำแนวปฏิบัติในการลงรายการภายใต้ข้อกำหนด จัดทำแบบฟอร์มการลงรายการในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติและรายละเอียดการลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA ก่อนปฏิบัติงานจริง และมีการตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องของระเบียบโดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยข้อมูลที่บ่งบอกความเป็นระเบียบตามมาตรฐาน RDA เพื่อให้ระเบียบบรรณานุกรมมีความสมบูรณ์ตามแนวปฏิบัติที่ได้กำหนดขึ้น

คำสำคัญ:

มาตรฐาน RDA, การลงรายการบรรณานุกรม, เอกสารการสอนชุดวิชา มสธ.

Abstract

The Office of Document and Information, Sukhothai Thammathirat Open University focus on the important of using standard bibliographic information resources to exchange and share bibliographic information with other domestic and international organizations. Thus, the office are standards for bibliographic describe; MARC21, AACR2, etc. and developing Resource Descriptive and Access (RDA) standard to describe the information resources that are produced and distributed in digital literacy and online media. According to the advance of the technology, this standard has been applied to the bibliography for foreign resources that have been supplied to serve since 2015. And recommended that the RDA should be applied to Thai publications to be standardized in 2018. In the first phase, RDA standards is using for STOU's textbooks, which are the main materials for teaching and learning in the University. The library for forms the regulations for listing bibliographics and guidelines to entry under the specification, create work sheets form in the automatic library system. Make worksheet form in the automatic library system and organization workshops training for practitioners to provide knowledge about the principles and details of RDA standards before actual work. The quality and accuracy of the records in particular the RDA standard are monitored.

Keywords:

Resource Description & Access (RDA), Descriptive Cataloging, STOU's Textbook

บทนำ

ปัจจุบันกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีมากขึ้นทำให้ความต้องการการเข้าถึงข้อมูลโดยใช้สมาร์ทโฟนในการค้นหาและเข้าถึงในลักษณะเป็น web-based รวมทั้งระบบการเชื่อมโยงข้อมูลออนไลน์ การลงรายการบรรณานุกรมสารสนเทศตามหลักเกณฑ์เดิมไม่สามารถทำได้ อย่างชัดเจนเพียงพอ จึงทำให้เกิดการพัฒนามาตรฐานสากลสำหรับการสร้างระเบียบบรรณานุกรมแบบใหม่ ขึ้นมากมาย และหนึ่งในมาตรฐานที่สำคัญคือ มาตรฐาน RDA (Resource Descriptive and Access) ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงสารสนเทศทางดิจิทัลได้ และยังสามารถใช้งานร่วมกับมาตรฐาน MARC21 ในการลงรายการบรรณานุกรมที่สามารถอธิบายสารสนเทศได้หลากหลายรูปแบบและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศได้ครอบคลุมกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกันไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ให้ความสำคัญกับการใช้มาตรฐานสากลในการลงรายการบรรณานุกรม เพื่อการจัดเก็บและเป็นเครื่องมือในสืบค้นสารสนเทศ อีกทั้งยังเป็นการสื่อสารแลกเปลี่ยนรายการบรรณานุกรมของสารสนเทศระหว่างหน่วยงานองค์กรสารสนเทศทั่วโลก จึงได้นำมาตรฐาน RDA มาใช้ในลงรายการบรรณานุกรมสารสนเทศที่จัดทำมาเพื่อให้บริการ

ชุดวิชาหรือตำราของ มสธ. เป็นสื่อหลักที่ใช้ในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ (ประกอบด้วย เอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ ประมวลสาระแนวการศึกษา) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อมัลติมีเดีย (ประกอบด้วย รายการประจำชุดวิชา รายการวิทยุกระจายเสียงชุดวิชา รายการวิทยุโทรทัศน์ รายการสอนเสริมชุดวิชา ซีดีหนังสือเสียงระบบเดซีชุดวิชา) นอกจากนี้ยังมีสื่อออนไลน์ที่ผลิตโดยหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย เช่น ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดวิชา ฯลฯ สื่อต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนของนักศึกษา มสธ. คณาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัย และผู้ใช้บริการทั่วไปที่ต้องการใช้สื่อเพื่อศึกษา ค้นคว้า ทำวิจัย ฯลฯ ปัจจุบันการผลิตและเผยแพร่สื่อของชุดวิชา มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีและสารสนเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้มาตรฐานในจัดเก็บและสร้างเครื่องมือช่วยค้น สำนักบรรณสารสนเทศ ในฐานะเป็นห้องสมุดได้ดำเนินการจัดเก็บและสร้างเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว จึงได้มีแนวคิดที่จะสร้างเครื่องมือ เพื่อรวบรวมสื่อต่าง ๆ ประจำชุดวิชาหนึ่ง ๆ ไว้ด้วยกันเพื่อช่วยในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างครอบคลุม และมีประสิทธิภาพภายใต้การสืบค้นครั้งเดียวให้กับผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมาตรฐาน RDA ที่ถูกออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้ใช้ค้นพบสารสนเทศที่ต้องการ (to find) เมื่อพบแล้วสามารถใช้อ้างอิงข้อมูลที่บรรยายไว้ในระเบียบ (อาทิ ฉบับพิมพ์ ภาษา ผู้ผลิต ปีพิมพ์) บ่งชี้หรือแยกแยะความแตกต่างระหว่างสารสนเทศได้ (to identify) ยังสามารถตัดสินใจเลือกประเภทสารสนเทศที่เหมาะสมตรงกับความต้องการใช้งาน (to select) จากข้อมูลลักษณะรูปร่างของสารสนเทศที่ระบุในระเบียบ (อาทิ จำนวนหน้า ขนาด ประเภทของบรรณภัณฑ์) และใช้ข้อมูลเพื่อเข้าถึงหรือเข้าใช้สารสนเทศได้ (to obtain) จึงกำหนดให้ดำเนินการลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ตามมาตรฐาน RDA เพื่อใช้เป็นต้นแบบสำหรับการลงรายการบรรณานุกรมสารสนเทศอื่น ๆ ของชุดวิชา ทั้งนี้ในขั้นตอนการดำเนินงานประยุกต์ใช้มาตรฐาน RDA ในการลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. นั้น ได้นำวงจรของ PDCA มาอธิบายเพื่อให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประยุกต์ใช้มาตรฐาน RDA สำหรับการลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชา/ตำรา มสธ. ของสำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. ซึ่งเป็นมาตรฐานใหม่ในการลงรายการบรรณานุกรมแทนหลักเกณฑ์การลงรายการแบบ AACR2
2. เพื่อเป็นต้นแบบสำหรับการลงรายการบรรณานุกรมของทรัพยากรสารสนเทศอื่น ๆ ของสำนักบรรณสารสนเทศที่ได้จัดหามาเพื่อให้บริการและยังไม่ได้ใช้มาตรฐาน RDA ในการลงรายการบรรณานุกรม

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ

การลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ตามมาตรฐาน RDA ของสำนักบรรณสารสนเทศ มีขั้นตอนการดำเนินงานตามวงจร PDCA พอสรุปได้ตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงานตามวงจร PDCA ของการประยุกต์ใช้มาตรฐาน RDA ในการลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ.

วิธีการดำเนินการ

การวางแผน (Plan) ได้มีการวางแผนเตรียมการดำเนินงานประยุกต์ใช้มาตรฐาน RDA ในการลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอน/ ตำรา มสธ. ของสำนักบรรณสารสนเทศ ดังนี้

1. กำหนดประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่จะดำเนินการในการลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA โดยได้กำหนดให้ลงรายการบรรณานุกรมดังกล่าวกับเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ได้แก่ เอกสารการสอนแบบฝึกปฏิบัติ ประมวลสาระ และแนวการศึกษา เนื่องจากเป็นสื่อหลักที่ใช้ในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์แล้วในแต่ละชุดวิชาประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ อาทิ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อมัลติมีเดีย (ประกอบด้วย รายการประจำชุดวิชา รายการวิทยุกระจายเสียง ชุดวิชา รายการวิทยุโทรทัศน์ รายการสอนเสริมชุดวิชา ซีดีหนังสือเสียงระบบเคซีชุดวิชา) และสื่อออนไลน์ที่ผลิตโดยหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย เช่น ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ชุดวิชา ฯลฯ ซึ่งหากมีการสร้างความเชื่อมโยงสื่อต่าง ๆ เข้าด้วยกันจะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึงของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วางแผนการดำเนินการลงรายการบรรณานุกรมฯ โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาของการดำเนินงาน กำหนดกิจกรรมและวิธีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้

3. ศึกษามาตรฐาน RDA เป็นการศึกษา เรียนรู้ ทำความเข้าใจการลงรายการบรรณานุกรม มาตรฐาน RDA จากหนังสือ ตำราและเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งสอบถามจากผู้รู้

4. ทบทวนรายละเอียดการลงรายการบรรณานุกรมแบบเดิมตามหลักเกณฑ์การลงรายการ แบบ AACR2 เป็นการทบทวนรายละเอียดการลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ตามที่มีการลงรายการบรรณานุกรมมาแล้ว เพื่อปรับปรุงรายละเอียดของการลงรายการบรรณานุกรม ให้สมบูรณ์ในแต่ละหน่วยข้อมูลตามมาตรฐาน RDA

การดำเนินการ (Do)

1. จัดทำข้อกำหนดการลงรายการบรรณานุกรมของเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ตามมาตรฐาน RDA โดยในเบื้องต้นได้กำหนดข้อปฏิบัติและแหล่งข้อมูลสำคัญ ๆ ดังนี้

1.1 กำหนดข้อปฏิบัติที่เกี่ยวกับหน่วยข้อมูลหลักและหน่วยข้อมูลที่ใช้เป็นหน่วยข้อมูลหลัก ในกรณีที่ไม่มีหน่วยข้อมูลหลัก ที่จำเป็นในการบรรยายรายละเอียด ได้แก่ ชื่อเรื่องที่เหมาะสม (Title proper), ชื่อเรื่องที่เหมาะสมในภาษาอื่น (Parallel title proper), ชื่อเรื่องที่แตกต่างกัน (Variant titles) ชื่อเรื่องย่อย (Other title information) การแจ้งผู้เกี่ยวข้องกับชื่อเรื่องที่เหมาะสม (Statement of responsibility relating to title proper) การแจ้งฉบับครั้งที่พิมพ์ (designation of edition) การผลิตการพิมพ์ การจำหน่าย การตีพิมพ์ และการแจ้งลิขสิทธิ์ (Production, Publication, Distribution, Manufacture and copyright notice) จำนวน/ ขนาดของทรัพยากร (Extent of resource) ภาพประกอบเนื้อหา (Illustrative content) การวัดขนาด (Dimensions) วัสดุประกอบ (Accompanied materials) ประเภทของเนื้อหา (Content type) ประเภทของสื่อ (Media type) ประเภทของตัวบรรจุ (Carrier type) และหมายเหตุ (Notes) สำหรับการลงรายการบรรณานุกรม

1.2 กำหนดแหล่งข้อมูลสำคัญของเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ในการนำข้อมูล ทางบรรณานุกรมมาลงรายการฯ คือ หน้าปกใน (Title pages) หากไม่มีหน้าปกใน ให้ใช้แหล่งที่มี ชื่อเรื่อง ได้แก่ ปกหรือใบหุ้มปก ส่วนข้อมูลจั่วหัวก่อนเนื้อหา และส่วนข้อมูลการพิมพ์ท้ายเล่ม ตามลำดับ (RDA 2.2)

1.3 การคัดลอกข้อมูลเพื่อการบรรยาย (RDA 1.7) มาตรฐาน RDA กำหนดให้ต้องคัดลอก ข้อมูลในหลายหน่วยข้อมูล โดยให้คัดลอกมาให้ตรงตามที่ปรากฏในแหล่งข้อมูลนั้น

1.4 การเว้นระยะหลังตัวย่อหรืออักษรย่อ (Spacing of initials and letters) ถ้าตัวย่อ หรืออักษรย่อปรากฏในแหล่งข้อมูล โดยไม่มีเครื่องหมายมหัพภาค (.) กำกับอยู่ระหว่างตัวย่อหรืออักษรย่อ

1.5 การใช้วงเล็บเหลี่ยม เมื่อมีหน่วยข้อมูลที่อยู่ติดกันหรือต่อกัน ภายในหนึ่งส่วนข้อมูล ที่ต้องถูกกำกับด้วยวงเล็บเหลี่ยม ในมาตรฐาน RDA กำหนดให้กำกับวงเล็บเหลี่ยมแต่ละชุดให้ แต่ละหน่วยข้อมูล ไม่ใช่แบบเอเอสอาร์ทูที่กำกับโดยใช้วงเล็บเหลี่ยมชุดเดียว (RDA D.1.2.1)

1.6 กำหนดการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับผิดชอบกับงาน การระบุความสัมพันธ์ใน ระเบียบทางบรรณานุกรมโดยบันทึกคำบ่งบอกความสัมพันธ์ในเขตข้อมูลย่อยของเขตข้อมูลผู้สร้างงาน (100, 110, 111) หรือผู้ร่วมสร้างงาน (700, 710) คำบ่งบอกความสัมพันธ์ (Relationship designations)

1.7 อักขระหรือคำที่ตั้งใจให้อ่านมากกว่าหนึ่งครั้ง (Letters or words intended to be read more than once) ถ้าตัวอักษรหรือคำที่ปรากฏเพียงครั้งเดียว แต่การออกแบบในแหล่งข้อมูล ทำให้เห็นชัดเจนว่าตั้งใจให้อ่านมากกว่าหนึ่งครั้ง ให้ทำซ้ำตัวอักษรหรือคำนั้น

1.8 กำหนดให้มีหน่วยข้อมูลที่ใช้ในการลงรายการบรรณานุกรมชุดวิชาตามมาตรฐาน RDA ซึ่งเป็นหน่วยข้อมูลที่บ่งบอกความเป็นระเบียบตามมาตรฐาน RDA ได้แก่

1.8.1 ส่วนนำระเบียบหรือลีดเดอร์ (leader) ซึ่งเป็นส่วนเขตข้อมูลความยาวคงที่ (ldr/ 00-23) โดยตำแหน่งที่ 18 Fixed field: Leader/18) ในส่วนนำระเบียบ ระบุค่าเป็น “i” (ค่า i = ISBD punctuation included)

1.8.2 ส่วนเขตข้อมูลไม่จำกัดความยาว (Variable data fields) (oxx-9xx) ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 เขตข้อมูลที่ไม่ว่ากับความยาวและข้อปฏิบัติที่บ่งบอกความเป็นระเบียบมาตรฐาน RDA

แท็ก	ชื่อเขตข้อมูล	ข้อปฏิบัติ
040	Cataloging Source	ใช้ subfield #e ระบุแบบแผนการลงรายการที่ใช้ #e rda
245	Title Statement	คัดลอกชื่อเรื่องมาตามทีพบในแหล่งข้อมูล (on the title page) - ใน Subfield #a ไม่ต้องแก้ไขการสะกดคำผิดหรือพิมพ์ผิดในชื่อเรื่อง - ไม่ใช่คำว่า [sic], i.e., [ที่ถูกต้องคือ] และไม่ใช้ Subfield #h
246	Varying Form of Title	ใช้ Subfield #i Title read: the correct spelling,
130/240	Uniform Title	“Conventional title” + “Selections”
264	Production, Publication, Distribution, Manufacture, and Copyright Notice	#a No [S.L.] / [ม.ป.ท.] #a Might include [Place of publication not identified] / [ไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์] #b No [s.n.] / [ม.ป.พ.] #b Might include [publisher not identified] - Transcription ลอกตามแหล่ง ไม่ละ ไม่ย่อคำ เช่น ใช้ Publishing, Company - การหาข้อมูลให้ (Supplying) แก่ Place and Date of Publication - การใช้ Indicators ตัวที่ 2 264 #1 Publisher 264 #2 Distributor 264 #3 Manufacturer 264 #4 Copyright Date
300	Physical description	Subfield #a, #b ไม่ใช่คำย่อ เช่น หน้า, เล่ม เป็นต้น
336	Content type	Subfield #a ใช้คำศัพท์ควบคุม และต้องระบุ #2 rdacontent เสมอ
337	Media type	Subfield #a ใช้คำศัพท์ควบคุม และต้องระบุ #2 rdamedia เสมอ
338	Carrier type	Subfield #a ใช้คำศัพท์ควบคุม และต้องระบุ #2 rdacarrier เสมอ
250	การแจ้งฉบับพิมพ์ (edition statement)	คัดลอกการแจ้งฉบับพิมพ์มาตามทีพบในแหล่งข้อมูลที่ใช้ โดยไม่มีการย่อคำ ยกเว้นที่แหล่งฯ เขียนแบบย่อ ไม่แปลงคำไปเป็นตัวเลขหรือตัวเลขไปเป็นคำ
7XX	รายการเพิ่ม (Added entries)	บันทึกคำระบุความสัมพันธ์ต่าง ๆ (relationship designators) ในเขตข้อมูล 7XX ใน subfield #e or #i เช่น 700 #e relator term ; 711 #i relationship designator (อาทิ author, composer, etc.)

2. จัดทำคู่มือแนวปฏิบัติสำหรับการลงรายการบรรณานุกรมชุดวิชา มสธ. ตามมาตรฐาน RDA ภายใต้อีกกำหนดในข้อ 1

ภาพที่ 2 คู่มือแนวปฏิบัติการลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชาตามมาตรฐาน RDA และ มาตรฐาน MARC21 ของสำนักบรรณสารสนเทศ มสธ.

3. กำหนด work from สำหรับการลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ เพื่อใช้ในการบันทึกข้อมูลรายการบรรณานุกรมตามหน่วยข้อมูลที่สำคัญ และจำเป็นตามข้อกำหนด

4. จัดฝึกอบรม/ ฝึกปฏิบัติการลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA ให้กับผู้ปฏิบัติงาน เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดและแนวปฏิบัติการลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA ให้กับผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และบุคลากรที่สนใจจากฝ่าย/ ศูนย์ต่าง ๆ ของสำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. และเพื่อประชาสัมพันธ์การปรับเปลี่ยนมาตรฐานการลงรายการรูปแบบใหม่ของสำนัก

5. สร้างระเบียบบรรณานุกรมในฐานข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติ เป็นการนำความรู้จากการฝึกอบรมที่ได้ไปสร้างระเบียบบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ตามมาตรฐาน RDA ในฐานข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติของสำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. ที่ได้จัดหาเข้ามาเพื่อให้บริการตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2561 เป็นต้นไป

การตรวจสอบ (Check)

1. ตรวจสอบคุณภาพของระเบียบบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของรายละเอียดการลงรายการบรรณานุกรม และตรวจสอบความครบถ้วนของหน่วยข้อมูลที่บ่งบอกความเป็นมาตรฐาน RDA ให้เป็นระเบียบที่สมบูรณ์ตามข้อกำหนดและแนวปฏิบัติที่ได้จัดทำไว้

2. สอบถามความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อการปรับเปลี่ยนมาตรฐานการลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจหลังจากที่ได้ปฏิบัติงาน

ดำเนินงานให้เหมาะสม (Action)

จากการตรวจสอบคุณภาพของระเบียบบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA และการสอบถามความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคของผู้ปฏิบัติงาน ได้นำผลมาวิเคราะห์เพื่อดำเนินการแก้ไข โดยการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาระบบกลไกในการดำเนินการ เพื่อเอื้อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น ดังนี้

ปัญหา อุปสรรค

ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐาน RDA มากเท่าที่ควร เนื่องจากเป็นมาตรฐานใหม่ และเป็นการนำมาประยุกต์ใช้สำหรับการลงรายการบรรณานุกรมสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาไทยที่เป็นเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ทำให้ไม่สามารถลงรายการบรรณานุกรมได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน เช่น การปรับเพิ่มข้อมูลเพื่อบ่งบอกความเป็นมาตรฐาน RDA ได้แก่ การระบุค่า “i” ในส่วนของ Leader/18, การใส่ #e rda ในเขตข้อมูล 040, การเพิ่มเขตข้อมูล 336 337 338 การระบุความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับผิดชอบกับเอกสารการสอนชุดวิชา และสร้างความสัมพันธ์ต่าง ๆ

การแก้ไขปัญหา

จัดให้มีการประชุมเพื่อพบปะ พูดคุยของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA แล้ว เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหที่เกิดขึ้นร่วมกัน และได้ทบทวนการลงรายการบรรณานุกรมตามข้อกำหนด ฯ และแนวปฏิบัติ ฯ ที่จัดทำไว้ อีกทั้งพบปัญหาของความเข้าใจเกี่ยวกับการลงรายการ ฯ โดยได้มีการอธิบายเพิ่มเติมเพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ ยังพบว่าระเบียบบรรณานุกรมที่สร้างขึ้นในฐานข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติขาดการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสื่ออื่น ๆ ในแต่ละชุดวิชาเข้าด้วยกัน จึงได้แก้ปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มรายการเชื่อมโยงโดยใช้ชื่อเรื่องแบบฉบับที่เป็นชื่อเรื่องที่เลือกใช้ในเขตข้อมูล 130 ของระเบียบบรรณานุกรมตามโครงสร้างของ MARC21 โดยกำหนดให้ใช้ข้อความตั้งแต่คำว่า “ชุดวิชา...ไปจนถึงคำสุดท้ายของชื่อเรื่อง” เช่น เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการการเงิน การตลาดและการดำเนินงาน แบบฝึกปฏิบัติชุดวิชาการจัดการการเงิน การตลาดและการดำเนินงาน กำหนดใช้ “ชุดวิชาวิชาการจัดการการเงิน การตลาดและการดำเนินงาน” เป็นชื่อเรื่องแบบฉบับที่เลือกใช้ ทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการที่สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวก

ผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษา พัฒนา และปรับปรุงการลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. มาตรฐาน RDA ส่งผลต่อผู้ปฏิบัติงานการลงรายการบรรณานุกรม ผู้เกี่ยวข้องและผู้ให้บริการ คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการลงรายการบรรณานุกรม

1. ได้แนวปฏิบัติการลงรายการบรรณานุกรมฯ ที่เป็นองค์ความรู้ใหม่เพื่อใช้สำหรับลงรายการบรรณานุกรมของสารสนเทศของสำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. เป็นการพัฒนาสมรรถนะทางด้านวิชาชีพในการปฏิบัติงาน

2. ได้ระเบียบบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA ของเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ.

ในฐานะข้อมูลระบบห้องสมุดอัตโนมัติของสำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. และใช้เป็นระเบียบต้นแบบสำหรับการลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA ของสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ และสื่ออื่น ๆ ที่ได้จัดหาเข้ามาเพื่อให้บริการ

Home Details for: เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสารข้อมูลและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ =

Normal view MARC view ISBD view

เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสารข้อมูลและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ = Data communications and networking / สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

Contributor(s): มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ผู้แต่ง.

Call number: STOU 96304 T 2560

Material type: Book

Publisher: นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2560.

Edition: พิมพ์ครั้งที่ 1 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1)

Description: 3 เล่ม [(12), [259] ; (12), [263] ; (12), [270] หน้า] : ภาพประกอบ ; 26 ซม

Content type: text Media type: unmediated Carrier type: volume

ISBN: 9786161613662; (เล่ม 1)
9786161613839; (เล่ม 2)
9786161613402; (เล่ม 3)

Other title: ชุดวิชาการสื่อสารข้อมูลและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ / การสื่อสารข้อมูลและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ / Data communications and networking

Related works: Container of (work): เทคโนโลยีขั้นสูง. เครื่องใช้ไฟฟ้า. | Container of (work): อินเทอร์เน็ต. เครื่องใช้ไฟฟ้า. | Container of (work): สุชาติ สิทธิพงศ์. โทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง. | Container of (work): วิทยุกระจายเสียง. | Container of (work): ความมั่นคงปลอดภัยของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์. | Container of (work): ขจิตพรคน กฤตพรคน. การวิเคราะห์และออกแบบระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์. | Container of (work): สุชาติ สิทธิพงศ์. การประยุกต์ใช้งานระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์. | Container of (work): กชกร ณ นครพนม. ขั้นตอนวิธีการหาเส้นทาง. | Container of (work): อัญญา นนทบุรี. กฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้อมูล. | Container of (work): พิมพ์ภาพ ประเสริฐศิลป์. ตัวอย่างการสื่อสารข้อมูล. | Container of (work): ศิริมย์ ดงลัด. การรวมส่งและเข้าถึงของสัญญาณ. | Container of (work): กชกร วิไลลักษณ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การสื่อสารข้อมูลและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์. | Container of (work): โทสินทร์ จันทไชย. สัญญาณและการสื่อสารข้อมูล. | Container of (work): ศิริมย์ ดงลัด. การตรวจสอบแก้ไขความผิดพลาดและควบคุมการไหลของข้อมูล. | Container of (work): พิมพ์ภาพ ประเสริฐศิลป์. แบบจำลอง อุปกรณ์และระบบการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์. | Container of (work): สุชาติ สิทธิพงศ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโทรศัพท์เคลื่อนที่.

Subject(s): ระบบสื่อสารข้อมูล. | เครือข่ายคอมพิวเตอร์.

Contents:

หน่วยที่ 1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การสื่อสารข้อมูลและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ / กชกร วิไลลักษณ์ -- หน่วยที่ 2. สัญญาณและการสื่อสารข้อมูล / โทสินทร์ จันทไชย -- หน่วยที่ 3. ตัวอย่างการสื่อสารข้อมูล / พิมพ์ภาพ ประเสริฐศิลป์ -- หน่วยที่ 4. การรวมส่งและเข้าถึงของสัญญาณ / ศิริมย์ ดงลัด -- หน่วยที่ 5. การตรวจสอบแก้ไขความผิดพลาดและควบคุมการไหลของข้อมูล / ศิริมย์ ดงลัด.

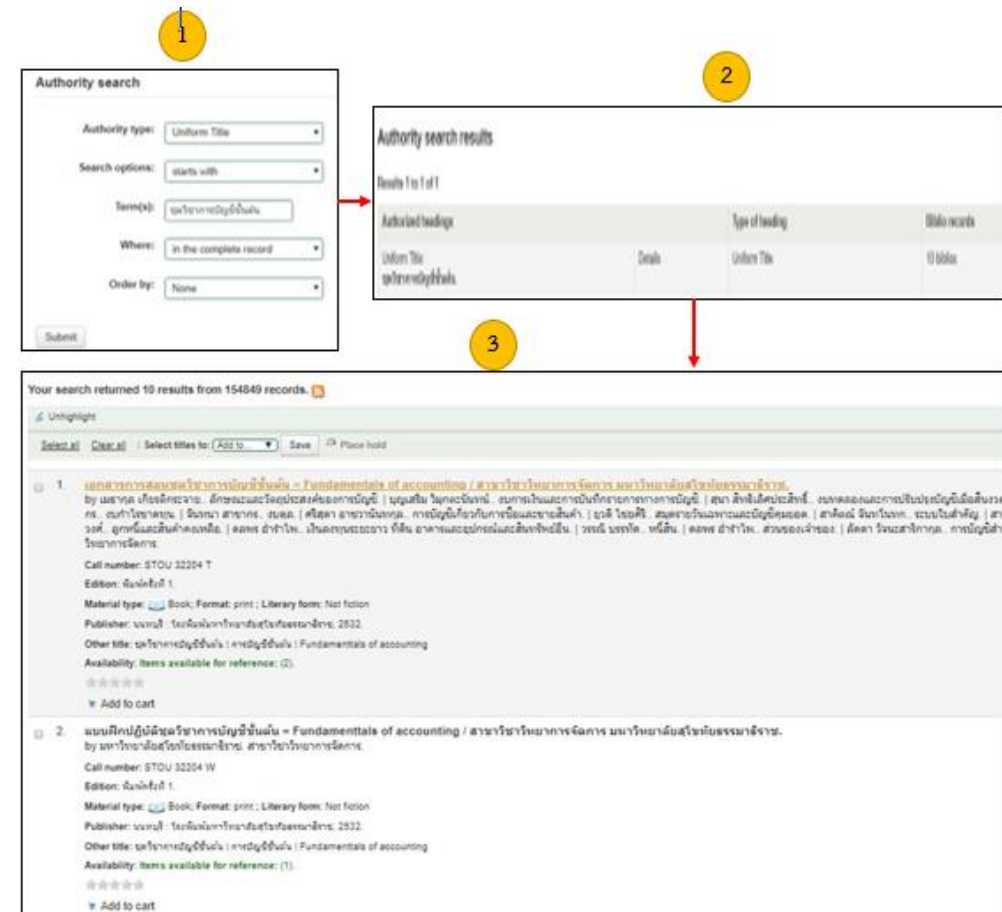
หน่วยที่ 6. แบบจำลอง อุปกรณ์และระบบการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ พิมพ์ภาพ ประเสริฐศิลป์ -- หน่วยที่ 7. ขั้นตอนวิธีการหาเส้นทาง / กชกร ณ นครพนม -- หน่วยที่ 8. เครื่องใช้ไฟฟ้า / เทคโนโลยีขั้นสูง -- หน่วยที่ 9. เครื่องใช้ไฟฟ้า / อินเทอร์เน็ต -- หน่วยที่ 10. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต / สุชาติ สิทธิพงศ์.

หน่วยที่ 11. โทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง / สุชาติ สิทธิพงศ์ -- หน่วยที่ 12. ความมั่นคงปลอดภัยของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ / กชกร วิไลลักษณ์ -- หน่วยที่ 13. การวิเคราะห์และออกแบบระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ / ขจิตพรคน กฤตพรคน -- หน่วยที่ 14. การประยุกต์ใช้งานระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ / สุชาติ สิทธิพงศ์ -- หน่วยที่ 15. กฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้อมูล / อัญญา นนทบุรี.

ภาพที่ 3 ตัวอย่างระเบียบบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ตามมาตรฐาน RDA ในฐานะข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติ สำนักบรรณสารสนเทศ มสธ.

ผู้เกี่ยวข้อง เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักบรรณสารสนเทศ โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานบริการจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจมาตรฐาน RDA เพื่อจะได้แนะนำการสืบค้นเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้สารสนเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

ผู้ให้บริการ ทำให้การสืบค้นสารสนเทศได้ครอบคลุมในสื่อที่หลากหลายมากขึ้น และสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก อีกทั้งช่วยในการตัดสินใจเลือกสารสนเทศที่ต้องการได้ง่ายขึ้น เช่น การสืบค้นด้วยชื่อเรื่องแบบฉบับที่กำหนดไว้เพื่อเชื่อมโยงสื่อต่าง ๆ ของซุติวิชาจะได้ผลการสืบค้น ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ตัวอย่างผลการสืบค้นเอกสารการสอนซุติวิชา มสธ. ตามมาตรฐาน RDA ด้วยชื่อเรื่องแบบฉบับในฐานข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติ สำนักบรรณสารสนเทศ มสธ.

ข้อเสนอแนะ

จากการประยุกต์ใช้มาตรฐานการลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอนซุติวิชา มสธ. ตามมาตรฐาน RDA ซึ่งเป็นการปรับปรุงการลงรายการบางหน่วยข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญเท่านั้น จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงระเบียบบรรณานุกรมให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ควรมีการศึกษา พัฒนาและปรับปรุงการลงรายละเอียดของหน่วยข้อมูลต่าง ๆ ที่สำคัญและส่งผลต่อการจัดเก็บและการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ปฏิบัติงานและผู้ให้บริการให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว
2. ควรมีการใช้มาตรฐาน RDA ในการลงรายการบรรณานุกรมกับสารสนเทศอื่น ๆ ที่ได้จัดหาเข้าห้องสมุดเพื่อให้บริการผู้ใช้

3. ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA ระหว่างห้องสมุด และองค์กรสารสนเทศอื่น ๆ เพื่อพัฒนารูปแบบการลงรายการร่วมกัน

การนำไปใช้ประโยชน์

จากการดำเนินการประยุกต์ใช้มาตรฐาน RDA ในการลงรายการบรรณานุกรมเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA ของสารสนเทศอื่น ๆ ที่จัดทำเพื่อให้บริการของสำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. เนื่องจากเอกสารการสอนชุดวิชา มสธ. ถือเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาไทยที่มีการลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐาน RDA ดังรายละเอียดตามภาพที่ 3
2. เพื่อรองรับการลงรายการบรรณานุกรมของสารสนเทศในรูปแบบสื่อดิจิทัล และสื่อออนไลน์ที่ได้จัดทำเข้ามาเพื่อให้บริการของสำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. ในอนาคต
3. เป็นการส่งเสริมให้มีการใช้มาตรฐาน RDA ในการลงรายการบรรณานุกรมสารสนเทศของห้องสมุดและองค์กรสารสนเทศอื่น ๆ

รายการอ้างอิง

นันทพร ณะกุลบริรักษ์. (2548). *MARC21 การลงรายการบรรณานุกรมในรูปแบบที่คอมพิวเตอร์อ่านได้*. นนทบุรี: สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นันทพร ณะกุลบริรักษ์. (2559). การลงรายการทางบรรณานุกรมทรัพยากรตามมาตรฐาน RDA (Resource Description and Access). [สไลด์พาวเวอร์พอยท์]. นนทบุรี: สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นันทพร ณะกุลบริรักษ์. (2559). MARC21 การประยุกต์ใช้ RDA แทน AACR2: ข้อเสนอแนะในการทำการรายการ. ใน *โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง มาตรฐานการพรรณนาและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศจาก AACR2 สู่อาร์ดีเอ (RDA)* (หน้า 1-23). นนทบุรี: แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2558). *คู่มือการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศตามมาตรฐานอาร์ดีเอ (RDA)*. นนทบุรี: สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2561). *คู่มือแนวทางการลงรายการบรรณานุกรมสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาไทยตามมาตรฐาน RDA ของสำนักบรรณสารสนเทศ มสธ.* นนทบุรี: สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

MARC21 format for bibliographic data: including guidelines for content designation. (1999).

Washington, DC: prepared by Network Development and MARC Standards Office, Library of Congress, in cooperation with Standards and Support, National Library of Canada.

RDA Toolkit: Resource Description & Access. (2010). Chicago: American Library.

Association. Retrieved from <http://access.rdatoolkit.org/>.